

УДК 330.8

DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/1-103-2>

Засєць М. А.
Байрамова О. В.
Мартінова О. О.

Придубайська філія Приватного акціонерного товариства

«Вищий навчальний заклад

«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК НАУКИ

Стаття присвячена розгляду еволюції фінансової економіки, як науки та навчальної дисципліни. Встановлено, що фінансова економіка – це частина економічної науки, яка репрезентує теоретичні та прикладні знання про закономірності функціонування фінансових потоків та формування фінансових відносин між усіма суб'єктами господарської діяльності. Доведено, що фінансова економіка являє собою цілісну систему понять та методів, які широко використовуються у всіх сферах людської діяльності. Основними з них є такі сфери діяльності: виробничий сектор, фондові ринки, валютні ринки, державне управління економікою. Фінансова економіка зосереджується на зв'язку між фінансовими змінними, такими як ціни на акції, процентні ставки та обмінні курси. Вона має два основних напрямки: ціноутворення на активи та корпоративні фінанси. Визначено, що сучасна фінансова економіка – це сукупність різних фінансових ринків, серед яких грошово-кредитний та валютний ринки, ринок фінансових послуг, ринок базових цінних паперів (акцій та облігацій), а також ринок фіктивного та спекулятивного капіталу, ядром яких є деривативи та похідні від них фінансові інструменти.

Ключові слова: філософія, історія економічної думки, фінансова економіка, економічні школи, фінанси, фінансово-економічні відносини, управління.

Постановка проблеми. Традиційне узагальнення наукових знань з фінансів і розвиток фінансової теорії відрізняються в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених. Вітчизняна наукова школа фінансової теорії узагальнює зміст, функції, предмет і метод фінансової економіки як науки. Фінансова економіка як наука базується на вияві дії як загальних економічних законів, так і конкретних фінансово-економічних закономірностей. Акцент робиться на логіко-аналітичному знанні закономірностей грошово-кредитних відносин у фінансовій системі суспільства.

Прогресивні зміни у викладі знань і концепцій фінансової теорії загалом прийшли у вітчизняну фінансову економіку як науку із західноєвропейської та північноамериканської академічних шкіл. Не випадково лауреати Нобелівської премії з економіки є фінансистами цих наукових шкіл (американської, англійської, скандинавської).

Економічна наука є компетентним узагальненням закономірностей фінансово-господарської практики на глобальному, регіональному та національному рівнях. Ці узагальнення дедалі більше насичуються фінансовою сутністю, яка особливо характерна для країн із перехідною економікою: створення нових фінансових інституцій, (грошова) оцінка вартості елементів соціально-економічних систем, які раніше нібито не мали вартісної форми (людське життя), втрачена вигода тощо.

Фінансова індустрія в ХХІ столітті включає безліч торгових платформ, депозитарних і клірингових центрів, через які здійснюється величезний спектр угод і контрактів щодо багатьох сотень варіантів, типів і модифікацій цінних паперів, деривативів та інших фінансових інновацій з безліччю характеристиками. Закономірною реакцією на такі цивілізаційні досягнення стало створення спеціальної групи під головуванням Дж. Стігліца, до якої увійшли ще чотири лауреати Нобелівської премії. Її місія полягає в тому, щоб запропонувати нові показники економічної продуктивності та соціального прогресу у фінансовій економіці, що швидко розвивається.

Стрімко розвивається завдяки НТП і ринкова інфраструктура фінансової індустрії. Так діють у світовому фінансовому просторі потужні транснаціональні корпорації, банківські асоціації консор-

ціумів, хедж-фонди, міжнародні фондові біржі та брокерські фірми, офшорні фінансові центри, регіональні валютні союзи та інші сучасні фінансові конгломерати. У цьому контексті слід визнати, що фінансова інфраструктура сама по собі стимулює та зміцнює олігополістичний характер світового фінансового ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти історико-філософського розвитку фінансової економіки як науки у своїх працях розглядали наступні вчені І. Давидова [1], І. Ломачинська [3], В. Лук'янов [4], В. Мельник [5], І. Метешоп [4], О. Павлов [6], С. Стеценко [8], О. Стойко [9] та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проблема вивчення історико-філософського аспекту розвитку фінансової економіки як науки, не просто актуальна. Вона дискусійна. Це може здатися парадоксальним, але не тільки актуальність, а й дискусійність економічної науки зростає разом зі значимістю економічного знання, що постійно збільшується, як такого. Потребують уточнення й історичні та філософські аспекти зародження, розвитку та сучасного функціонування фінансової економіки як науки.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні історико-філософського аспекту розвитку фінансової економіки як науки.

Виклад основного матеріалу дослідження. За умов економічних перетворень актуалізуються питання визначення методів та інституційних механізмів підвищення ефективності фінансового забезпечення економічного розвитку країни. Важливим є встановлення оптимальних співвідношень між складовими фінансової архітектури, що забезпечить достатній обсяг фінансових ресурсів для досягнення стійкого економічного розвитку країни. Необхідність модернізації системи фінансового регулювання обумовлена суспільною потребою формування комплексної довгострокової концепції розвитку фінансово-економічної системи [1, с. 81].

Ринкова економіка як динамічна система, функціонує і розвивається лише за оптимального поєднання двох суперечливих, навіть, здавалося б, протилежно спрямованих засад: сталості і змінності. У заплутаній цивілізаційній графіці ретроспектив і перспектив важливо відшукати лінії розвитку,

орієнтовані на неухильне сходження наявних економічних систем до нових цивілізаційних пріоритетів та конкурентоспроможності. Глобалізаційні імперативи й пріоритети формують нову парадигму розвитку світової економіки. Саме таким цивілізаційним здобутком на сьогодні є фінансова економіка [3; 5].

Фінансова економіка – це розділ економіки, який являє собою теоретичні і прикладні знання про закономірності функціонування фінансових потоків і формування фінансових відносин між усіма господарюючими суб'єктами. Відповідно, як навчальна дисципліна, вона зосереджена на взаємозв'язку фінансових змінних, таких як ціни акцій, процентні ставки та обмінні курси. У розвиненій економіці вона має переважно дві основні сфери: ціноутворення на активи та корпоративні фінанси. Слід виділити наступні сфери вивчення фінансової економіки: формування транснаціональної фінансової системи; розвиток мережевої структури фінансової економіки; формування нової економічної та фінансової психології; розробка фінансово-економічних методів управління.

Разом із цим, фінансова економіка, як складна і багатогранна дисципліна, тісно пов'язана з філософією, яка відіграла важливу роль у її формуванні. Філософські ідеї справедливості, відповідальності та моральності стали базою для етичних принципів, які сьогодні є невід'ємною частиною фінансової науки. Зокрема, в епоху Просвітництва ідеї раціональності (Іммануїл Кант, Адам Сміт) привели до формування концепції прозорості у фінансових відносинах. Етичні питання у фінансах – як-от регулювання прибутків, запобігання лихварству чи встановлення справедливих податків – безпосередньо випливають із філософських дискусій про рівність і відповідальність.

Філософські концепції управління невизначеністю, розвинуті у працях Давида Юма, Паскаля та інших, створили підґрунтя для сучасного розуміння ризиків у фінансовій науці. Теорія прийняття рішень, що є важливою складовою фінансової економіки, має свої витоки у філософських дослідженнях логіки та прогнозування. У сучасних умовах ринкової волатильності ці ідеї застосовуються у побудові моделей диверсифікації та хеджування ризиків.

Філософія також вплинула на формування уявлення про природу вартості, багатства і прибутку. Адам Сміт у своїй праці «Дослідження про природу і причини багатства народів» [10] поєднав філософські роздуми із економічними ідеями, заклавши основи фінансової науки. Зокрема, він підкреслював, що фінансові ресурси повинні використовуватися для створення загального блага. Це підхід залишається актуальним у контексті сучасної дискусії про соціально відповідальне інвестування.

Філософські теорії космополітизму, зокрема праці Іммануїла Канта, сприяли розумінню глобальної природи фінансів у сучасному світі. Фінансова економіка, будучи невід'ємною частиною глобалізаційних процесів, потребує стратегічного осмислення питань, пов'язаних із міждержавними фінансовими потоками, транскордонними інвестиціями та етичними аспектами регулювання світових ринків.

Філософія заклала підвалини для розуміння важливості регуляторних механізмів у фінансових системах. Ідеї соціального контракту (Жан-Жак Руссо, Джон Локк) привели до розробки принципів прозорості, відповідальності та регулювання ринків. Ці ідеї знаходять своє практичне застосування у формуванні політик розкриття інформації, регуляції фондових бірж та протидії інсайдерській торгівлі.

Міждисциплінарний характер фінансової науки великою мірою зумовлений філософськими роздумами про взаємозв'язки між економікою, політикою та соціологією. Фінансова економіка інтегрує ідеї з різних сфер: вартість активів пов'язана з природними ресурсами, а питання розподілу багатства – зі соціальними цінностями та політичними відносинами.

Філософія стала невід'ємною основою фінансової науки, формуючи її етичний каркас, концептуальні засади та інструментарій для вирішення складних завдань у сфері управління фінансовими ресурсами. Її вплив простежується в кожному аспекті фінансової економіки: від управління ризиками та визначення вартості до розробки глобальних стратегій і регуляторних механізмів. Збагачена філософськими ідеями, фінансова наука не лише пояснює, як функціонують фінансові ринки, але й пропонує морально-етичні орієнтири для їх розвитку в інтересах людства.

Узагальнення історичного аспекту динаміки структури найважливіших галузей знання, що становлять сутність і зміст економіки, дозволяє встановити певне переважання фінансової складової у всій системі економічних відносин суспільства як в глобальних, так і в національних відносинах. Якісний зміст економіки як науки про економічні закони змінюється. Останнім часом акцент в цій галузі знань змістився в бік узагальнення макроекономічних і мікроекономічних проблем, вивчення закономірностей функціонування фінансових ринків і валютних відносин в суспільстві.

Передумови для визначення фінансової економіки як науково-освітньої дисципліни характеризуються наступними основними положеннями:

- домінування фінансових інструментів і категорій в економіці;
- глобалізація економіки як пануючої системи суспільства через фінансові категорії;
- розробка фінансових технологій в розрахункових системах, банках і на фінансових ринках;
- розвиток знань в галузі фінансів і фінансово-економічних дисциплін (інноваційна економіка, управління державними фінансами, фінансова інженерія, портфельний аналіз, ринки опціонів, фінансова економетрика, математика);
- монетизація національної та регіональної економіки та зміна сутності грошей як економічної категорії.

Разом із цим, у якості академічної дисципліни фінансова економіка включає вивчення питань бюджету, оподаткування, валютного, банківського, страхового, ринку цінних паперів, обліку та аудиту, планування і проектування інвестицій, їх функціонування в різних секторах національної (глобальної) економіки або окремих регіонах, а також інших умов фінансової підтримки процесу господарювання. Метою дисципліни є розвиток системного розуміння фінансової економіки в єдності теорії, методології та практики здійснення фінансових відносин у сучасній ринковій системі.

Традиційні товарно-грошові відносини (особливо в період переходу до ринкових реалій) все більш чітко характеризуються необхідністю використання фінансових інструментів, перш за все, в економічному регулюванні економічного і соціального життя суспільства. Бюджет і його складові, податки і їх складові, фінансові баланси і плани, цінні папери та їх похідні, фінансове становище і його характеристики – все це і багато іншого з області фінансових інструментів стає основоположними положеннями економічної теорії та ділової практики.

Результуючими показниками економіки підприємства є, наприклад, його фінансовий стан, міст і регіонів – бюджетна забезпеченість жителів і валовий внутрішній продукт держави [2, с. 91].

Фінансова економіка, яка є полісистемною категорією, включає дискретний набір таких фінансових інструментів як деривативи. Сучасний фінансовий інжиніринг демонструє активне створення ексклюзивних фінансових продуктів. Ексклюзивними типами похідних інструментів є, наприклад, варанти, опціони, свопи (валюта, акції, дефолт), ф'ючерсні контракти, ф'ючерсні контракти. Особливістю ринків цих інструментів є те, що сам ринок експоненціально збільшує використання фінансових продуктів, які не пов'язані безпосередньо з похідними інструментами («не пов'язані»). При цьому більшість фінансових інструментів є особливими фінансовими інноваціями.

Теоретико-методологічним фундаментом формування фінансової економіки є прикладна економіка і фінанси. Новий зміст умовної взаємодії двох гілок економічних знань, а також філософського підґрунтя наведено на рис. 1.

Відповідно, зона перетину знань наукових знань (Прикладна економіка, Фінанси, Філософія) формують новий якісний зміст такої дисципліни, як фінансова економіка. Ця дисципліна – крок до нового пізнання сутності фінансово-економічної дійсності, відкриття нових незвіданих наукою законів дійсності.

Таким чином, сфера фінансової економіки пов'язана з процесами формування, розподілу та використання фінансових ресурсів для досягнення цілей на мета-, макро-, мезо- та мікрорівнях. В останньому випадку, наприклад, мова йде, у тому числі, про стимулювання розвитку суб'єктів господарювання, зміцнення її фінансового стану, забезпечення ефективної діяльності, зростання ринкової вартості.

Фінансова економіка – це розмаїта сукупність фінансових ринків, які наповнюються новими фінансовими продуктами та технологіями. ХХІ століття ознаменувалися тим, що світова фінансова система наповнилась гігантською кількістю найскладніших фінансових інструментів та інститутів, які в своїй сукупності та взаємодії являють цивілізаційний феномен. Перманентність і всеосяжність такої еволюції, її синергетика є найбільш характерною ознакою глобалізаційних процесів. Оскільки сучасна фінансова економіка – це, насамперед, ринок деривативів

та похідних фінансових інструментів, що динамічно розвиваються і постійно оновлюються, то очевидно проявляються значні труднощі в їх законодавчому оформленні і практичному освоєнні [4].

Як результат, фінансовий економіст допомагає керувати ризиками, пов'язаними з фінансовими та інвестиційними потоками. Майже всі фінансові та інвестиційні операції передбачають певний фінансовий ризик. Наприклад, фондовий ринок нестабільний у ціні, й тенденції ринку можуть змінитися в будь-який час. Інвестування в акції, облігації та інші цінні папери може принести величезний прибуток, але це також передбачає високий ринковий ризик. Зазвичай вважається, що якщо інвестор володіє різноманітними ризикованими активами, продуктивність одного повинна компенсувати результативність іншого. Тому перед тим, як інвестувати в будь-який актив, слід передбачити хеджування. Іншими словами, інвестиційні портфелі повинні бути добре керованими та диверсифікованими, щоб мінімізувати ризик.

Фінансова економіка означає пошук джерел надходження грошових коштів, визначення потреби в активах і побудову ефективної системи управління витратами та фінансовими ресурсами. У цьому сенсі фінансова економіка нерозривно пов'язана з фінансовим менеджментом і зливається з ним.

Фінансова економіка тісно пов'язана з формуванням сучасної фінансової політики, оскільки чітке уявлення про її зміст, здатність оперативного реагувати на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища, наприклад, на виникнення кризової ситуації, а також знання сильних і слабких сторін фінансової політики є найважливішою передумовою ефективного функціонування основної ланки економічного процесу. Від структури та організації фінансового господарства залежать усі сторони діяльності як фінансових органів державної та муніципальної влади, так і підприємств (виробництво, можливість поліпшення матеріально-технічної бази, управління персоналом тощо).

Науковий дискурс економічної науки, з одного боку, відбиває природу відтворення як суспільного процесу щодо виробництва, розподілу, обміну та споживання. За канонами класичної економічної теорії, перша фаза цього процесу (виробництво) підпадає під закони логіки, друга (розподіл) частково перебуває у сфері моральних принципів, а третя (обмін) і четверта (споживання) інтегровані в систему духовних цінностей, соціальних і політичних

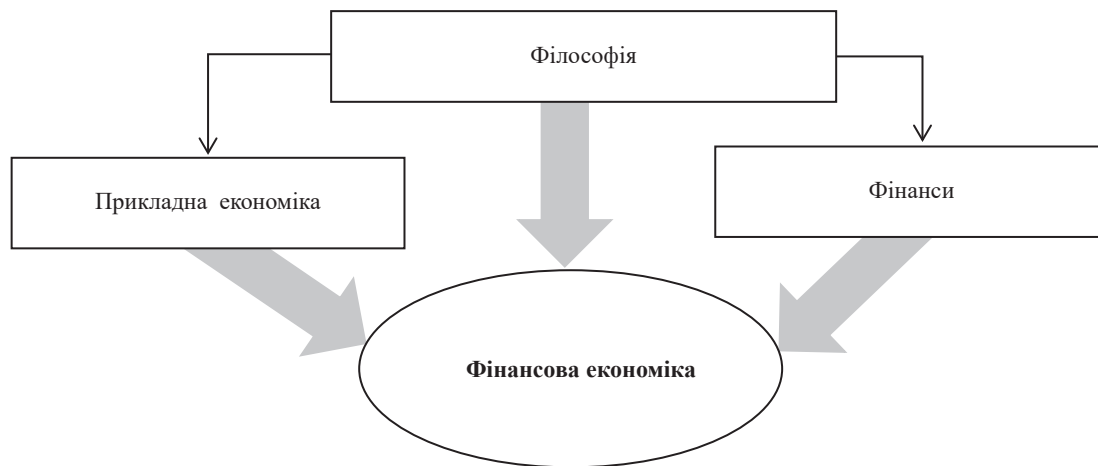


Рис. 1. Фундамент фінансової економіки як науки і навчальної дисципліни

Джерело: складено авторами

відносин. З іншого боку, економічний дискурс пов'язаний з володінням, розпорядженням і користуванням матеріальними і нематеріальними речами, які за своїм походженням не завжди є результатом процесу виробництва (земля, вода та інші природні ресурси), але залучені до процесу суспільного відтворення. У цьому сенсі економічні відносини перебувають в зоні впливу не тільки суто економічних, але й природних, моральноетичних, соціокультурних, політичних мотивів. Звідси випливає міждисциплінарний статус економічної науки [5, с. 25–26].

Фінансова економіка, перетворена в глобальну систему, інтегрує в себе багато нетрадиційних зон. Відбувається змикання фінансової економіки з такими поняттями, як економіка, товари, цінність активів, прибуток, акції, інновації, інвестиції, управління, ризики, фінансові інститути і правила. Фінансова економіка – це копія різних понять, цілий спектр методів і концепцій, які постійно оновлюються та знаходять своє застосування у всіх сферах людської діяльності [11]. Тому фінансова економіка включає вивчення таких фінансових складових, як ціни на акції, процентні ставки та обмінні курси, на відміну від тих, що стосуються реальної економіки. Це питання стосується розподілу та забезпечення економічних ресурсів, як просторових, так і часових, в умовах невизначеності.

Фінансова економіка зосереджена на прийнятті рішень в умовах невизначеності у контексті фінансових ринків і результатуючих економічних і фінансових моделей і принципів, і займається отриманням перевірених або політичних наслідків з прийнятих припущень. Вона також включає формальне вивчення самих фінансових ринків, зокрема ринкової мікроструктури та регулювання ринку, і базується на основі мікроекономіки та теорії прийняття рішень. Зокрема, фінансова економіка вивчає, як раціональні інвестори застосовують теорію прийняття рішень для управління інвестиціями. Спираючись на основи мікроекономіки, фінансова економіка отримує кілька ключових інструментів для застосування теорії прийняття рішень до невизначеності на фінансових ринках. Основна економічна логіка веде до фундаментальної теореми ціноутворення активів, яка забезпечує умови безризикового ціноутворення активів. Різні «фундаментальні» формули оцінки є прямим наслідком цього.

Так, спираючись на те, що основними сферами уваги фінансової економіки на розвинених ринках є ціноутворення на активи та корпоративні фінанси, по-перше, з точки зору постачальників капіталу, а, по-друге, з точки зору користувачів капіталу, можна визначити, що питання фінансової економіки вирішуються в термінах «час, невизначеність, варіанти та інформація»:

- Час: гроші зараз обмінюються на гроші в майбутньому.
- Невизначеність (або ризик): сума грошей, яка буде перерахована в майбутньому, є невизначеною.
- Опції: сторона транзакції може пізніше прийняти рішення, яке вплине на наступні перекази коштів.
- Інформація: знання про майбутнє може зменшити або навіть усунути невизначеність, пов'язану з майбутньою грошовою вартістю (FMV).

Застосування цієї основи до наведених вище концепцій призводить до формування необхідних моделей. Цей висновок базується на припущенні «сутності невизначеності», а потім розширюється, включаючи додаткові міркування. Особливий інтерес становить ринкове регулювання й ринкова мікроструктура та їхній зв'язок із ціновою ефективністю.

Фінансова економіка вивчає економіку регулювання в цілому. У фінансовому секторі досліджується вплив фінансового регулювання на функціонування ринку та цінову ефективність, а також зважаються відповідні досягнення довіри до ринку та фінансової стабільності. Зокрема, розглядається, як і в якій мірі положення про розкриття інформації (управління прибутками, річні звіти), інсайдерська торгівля та короткі продажі впливають на ефективність ціноутворення, ціни акцій та ліквідність ринку.

Як світова економіка, так і національні економіки, все більш чітко відчують підих глобалізації економічних і фінансових систем, пов'язаних, перш за все, світовими цінами на ресурси (особливо дефіцитні), інформацію, валютні системи, фінансові ринки та інші, в основному фінансові інструменти. Отже, фінансова економіка є природним продуктом фінансової глобалізації, що зумовлює швидкий розвиток інноваційних фінансових продуктів і, як наслідок, накопичення величезних фінансових ресурсів, практично відриваючись від матеріального виробництва. Іншими словами, конкуренція за фінансові ресурси набуває глобального характеру. За влучним зауваженням Н. Фергюсона [12] «планета Земля стала виглядати карликом на тлі планети фінанси, яка до того ж набагато швидше обертається навколо своєї осі». В даний час є вагомі підстави вважати, що фінансова глобалізація – це особлива стратегія трансформації, заснована як на економічних формах і методах, так і на широкому використанні неекономічних факторів – передових наукоємних технологій. При цьому грошові потоки та фінансові ресурси не прагнуть «протокольно» супроводжувати реальну економіку. Неминучим наслідком такої ізоляції є зростання обсягів віртуального капіталу через зростання розриву між реальним капіталом і його ринковою оцінкою.

Висновки з проведеного дослідження. Фінансову економіку можна сприймати як сукупність фінансово-економічних відносин у сфері фінансів і фінансової діяльності людей, різних господарських структур, держави, її органів в умовах обмеженості ресурсів. Вона передбачає ефективне використання різноманітних фінансових інструментів ринкової економіки. Підсумовуючи, можна констатувати, що фінансова економіка – це наука і навчальна дисципліна, на основі якої вивчаються закономірності бюджетної, податкової, грошово-кредитної, банківської, страхової сфер, ринку цінних паперів, планування і проектування інвестицій, їх функціонування в різних секторах національного та світового господарства чи окремих регіонів, а також інших умов фінансового забезпечення господарської діяльності.

Фінансова індустрія є природним продуктом глобалізації. Однією з фундаментальних тенденцій сучасної економіки є інтенсифікація транскордонних фінансових потоків, що призводить до стрімкого розвитку фінансових ринків і накопичення величезних фінансових ресурсів. У розвинених ринкових системах фінансово-ринкова економіка все більше утверджується як невід'ємний цивілізаційний імператив і здійснює неминучий вплив на перспективи розвитку сучасних держав. Сучасні економічні стратегії мають усі ознаки активного впровадження фінансів як цивілізаційного явища, насамперед через розширення фінансових ринків.

Фінансова економіка, по суті, є втіленням сучасних фінансових ринків та інфраструктури, яка їх підтримує з точки зору масштабу та концентрації. Якщо раніше фінансова складова обслуговувала лише фізичну (вартісну) економіку, то сьогодні все більше позиціонується фінансова індустрія, яка

під впливом глобалізаційних трансформацій перетворюється на самодостатню силу та багато в чому диктує власні правила поведінки. Глобалізація змінила структуру світового господарства і зумовила швидкий розвиток фінансових ринків. Якщо кілька

десятиліть тому основною метою фінансових ринків було забезпечення функціонування реального сектору економіки, то в останні роки світовий фінансовий ринок почав демонструвати незалежність і домінування.

Список використаних джерел:

1. Давидова І. І. Фінансове забезпечення розвитку економіки. *Агросвіт*. 2019. № 6. С. 81–88. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/6_2019/14.pdf
2. Чугунов І. Я., Павелко А. В., Канєва Т. В. та ін. Державне фінансове регулювання економічних перетворень / за заг.ред. А. А. Мазаракі. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 376 с.
3. Лук'янов В. Фінансова економіка як цивілізаційний феномен. Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку «Україна фінансова»: веб-сайт. URL: https://ufin.com.ua/analit_mat/gkr/190.htm
4. Метюшоп І. М., Ящерицина Н. І. Економіка і фінанси підприємства: навчальний посібник. ІФНТУНГ, 2017. 291 с.
5. Павлов О. І. Міждисциплінарні зв'язки економічної науки: світова та українська практика. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2022. № 2(35). С. 25–32.
6. Стеценко С. П., Титок В. В., Лисиця Н. В. Фінанси: навч. посібник. Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. Київ : КНУБА, 2024. 189 с.
7. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси: підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с.
8. Фінансова економіка. Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій: веб-сайт. URL: https://duikt.edu.ua/ua/news-1-572-762-finansova-ekonomika_kafedra-marketingu

References:

1. Davydova I. I. (2019) Finansove zabezpechennya rozvytku ekonomiky [Financial support for economic development]. *Ahrosvit*, no 6, pp. 81–88. Available at: http://www.agrosvit.info/pdf/6_2019/14.pdf
2. Chuhunov I. Ya., Pavelko A. V., Kanyeva T. V. ta in. (2015) Derzhavne finansove rehulyuvannya ekonomichnykh peretvoren' [State financial regulation of economic transformation]. / za zah.red. A.A. Mazarakі. Kyiv: Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, 376 p.
3. Luk yanov V. Finansova ekonomika yak tsyvilizatsiynyy fenomen [Financial economy as a civilisational phenomenon]. Informatsiyno-analitychnyy portal Ukrayins'koho ahentstva finansovoho rozvytku «Ukrayina finansova»: veb-sayt. Available at https://ufin.com.ua/analit_mat/gkr/190.htm
4. Metoshop I. M., Yashcheritsyna N. I. (2017) Ekonomika i finansy pidpryyemstva [Economics and finance of the enterprise]: navchal'nyy posibnyk. IFNTUNH, 291 p.
5. Pavlov O. I. (2022) Mizhdystsyplinarni zv yazyk ekonomichnoyi nauky: svitova ta ukrayins'ka praktyka [Interdisciplinary relations of economic science: world and Ukrainian practice]. *Shkhdna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnya*. no. 2(35). pp. 25–32.
6. Stetsenko S. P., Tytok V. V., Lysytsya N. V. (2024) Finansy [Finance]: navch. posibnyk. Kyiv. nats. un-t bud-va i arkhіt. Kyiv : KNUBA, 189 p.
7. Stoyko O. Ya., Dema D. I. (2024) Finansy [Finance]: pidruchnyk / za red. O. Ya. Stoyka. 2-he vyd. pererob. i dop. Zhytomyr: Polіs'kyi universytet, 317 p.
8. Finansova ekonomika [Financial Economics]. Derzhavnyy universytet informatsiyno-komunikatsiynnykh tekhnolohiy: veb-sayt. Available at: https://duikt.edu.ua/ua/news-1-572-762-finansova-ekonomika_kafedra-marketingu

Zaits Mykola

Bayramova Olena

Martinova Olga

The Pre-Danube branch of the Private Joint Stock Company

“Higher education institution

“The Interregional Academy of Personnel Management”

HISTORICAL AND PHILOSOPHICAL ASPECT OF THE DEVELOPMENT OF FINANCIAL ECONOMICS AS A SCIENCE

Summary

This article is devoted to the consideration of the evolution of financial economics as a science and as an academic discipline. It is determined that financial economics is closely related to philosophy, which played an important role in its formation. Philosophical approaches have become the basis for the development of key concepts related to the nature of financial resources, risk management, the formation of financial systems and their ethics. This allows for a deeper understanding of financial processes and the integration of this knowledge into a broader socio-economic and cultural context. Financial economics is a part of economic science that represents theoretical and applied knowledge about the regularities of the functioning of financial flows and the formation of financial relations between all economic entities. It has been proven that financial economics is a whole system of concepts, methods and notions that are widely used in all spheres of human activity. The main ones are the following areas of their activity: the production sector, stock markets, currency markets, state management of the economy. Financial economics focuses on the relationship between financial variables, such as stock prices, interest rates and exchange rates. It has two main areas: asset pricing and corporate finance. It has been determined that the modern financial economy is a set of various financial markets, among which the monetary and foreign exchange markets, the financial services market, the underlying securities market (stocks and bonds), as well as the fictitious and speculative capital market, the core of which are derivatives and financial instruments derived from them, occupy a special place. It has been proven that economic globalization and the strengthening of economic ties bring the system of financial relations and financial instruments to the forefront in the economic regulation of society.

Keywords: philosophy, history of economic thought, financial economics, economic schools, finance, financial-economic relations, management.